

Osastopäällikkö
Tero Kurenmaa

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin implementointi EU-jäsenvaltioissa ja implementoinnin lykkäämisen mahdolliset riskit

1 Implementointi muissa EU-jäsenvaltioissa

1.1 Selvityspyyntö EU:n jäsenvaltioille

Sisäministeriö on pyytänyt EU-jäsenvaltioilta selvitystä siitä, miten aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/853, jäljempänä asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi, 4 artiklan 4 kohta on implementoitu eri jäsenvaltioissa.

1.2 Jäsenvaltioiden vastaukset

Vastauksen antoivat Alankomaat, Kreikka, Kypros, Ranska, Tsekki ja Unkari. Voitaneen kuitenkin otannan pienuudesta huolimatta todeta, että direktiivissä tarkoitettu tietoliikenneyhteys vaihtelee jäsenvaltioittain.

Alankomaat

Alankomaissa vaatimus sähköisestä yhteydestä jälleenmyyjien ja välittäjien sekä toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välillä on pantu täytäntöön aseista ja ammuksista annetun ministeriön asetuksen 12 artiklan 9 kohdalla. Mainitussa artiklassa todetaan, että akkreditoitu haltija tai tunnustamistodistuksessa nimetty johtaja antaa poliisipäällikölle kopion todistuksesta tai tulosteen järjestelmästä jokaisesta esineestä, joka on hankittu, myyty tai siirretty.

Kreikka

Kreikka ei ole vielä implementoinut asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 4 artiklan 4 kohtaa.

Kypros

Jälleenmyyjien on ilmoitettava poliisille aseita koskevista transaktioista sähköpostitse tai faksilla. Kyproksen Information Department -niminen osasto ei anna kansalaisille pääsyä Police's Central System -nimiseen poliisin keskusjärjestelmään.

Ranska

Ranskassa ollaan ottamassa käyttöön uusi asetietojärjestelmä (Système d'information sur les armes, SIA). Kaikilla ammattilaisilla eli aseseillä ja välittäjillä sekä siviiliaseiden haltijoilla on pian

oltava järjestelmä (pakollinen), jossa on oltava käyttäjätili, joka korvaa erityisesti aseseppien ja välittäjien nykyiset rekisterit.

Järjestelmä varmistaa kunkin aseiden tai olennaisen osan reaaliaikaisen jäljitettävyyden: transaktion aikana ase siirtyy järjestelmässä myyjän tililtä ostajan tilille.

Asetietojärjestelmä mahdollistaa niiden lukuisten velvoitteiden noudattamisen, joista säädetään vuonna 2017 tarkistetun direktiivin 91/477/ETY 4 artiklan 3 ja 4 kohdissa. Tällainen asia on esimerkiksi kaikkien Ranskan alueella toimivien aseseppien ja välittäjien rekisteröinti, koska heillä on velvollisuus pitää tiliä. Järjestelmä mahdollistaa myös tietokoneavusteisen tiedoston, joka on saatavana kansallisille viranomaisille. Tiedosto sisältää kaikkia ampuma-aseita ja niiden tärkeitä osia koskevat tiedot sekä niiden toimittajien, ostajien ja haltijoiden tiedot. Lisäksi järjestelmä mahdollistaa aseseppä- ja välittäjärekisterien pitämisen sekä kaikkien tapahtumien nopean raportoinnin ja aseiden ja niiden tärkeiden osien jäljitettävyyden varmistavan tietokannan automaattisen päivittämisen.

Tseki

The Czech Central Register of Firearms eli Tsekin tuliaseiden keskusrekisteri toimii samalla tavalla kuin verkkopankki. Jälleenmyyjillä on suojattu tili sovellukseen, joka on yhteydessä rekisteriin. Kun esimerkiksi jälleenmyyjä on myymässä asetta, hän kirjautuu sovellukseen, todentaa asiakkaan ja ilmoittaa myynnin heti oikeustoimen jälkeen. Järjestelmä toimii myös jälleenmyyjien välillä, kun myyjä siirtää tuliaseiden tiedot rekisterin välityksellä ja ostaja hyväksyy kaupan internetissä omassa sovelluksessaan sen jälkeen, kun on saanut ja tarkastanut aselähetyksen. Poliisilla on välitön pääsy oikeustoimien tietoihin.

Unkari

Unkarissa säädetään valtioneuvoston asetuksella, 156/2017, että jälleenmyyjät/välittäjät ovat velvoitettuja toimittamaan neljännesvuosittain raportin toiminnastaan vastuuviranomaiselle. Raportti on toimitettava elektronisesti viranomaisen myöntämällä lomakkeella kyseiselle viranomaiselle. Raportoinnin lisäksi jälleenmyyjien on pidettävä ajan tasalla olevaa rekisteriä toimintoistaan eli aseiden tyypistä, merkinnöistä, määrästä, arvosta, toimituspäivästä, asiakkaan nimestä ja mikäli mahdollista hankinnan tarkoituksesta.

2 Riskiarvio implementoinnin mahdollisesta lykkäämisestä 1.3.2024 saakka

2.1 Direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönnistä

Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen, jäljempänä SEUT, 260 artiklan 3 kohdan mukaan kun komissio saattaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi 258 artiklan nojalla katsoessaan, että asianomainen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, ilmoittaa samalla sen olosuhteisiin nähden soveltuvaksi katsomansa kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka tämän jäsenvaltion olisi sen käsityksen mukaan suoritettava.

Jos tuomioistuin toteaa, ettei velvollisuutta ole täytetty, se voi määrätä asianomaisen jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon komission ilmoittaman määrän rajoissa. Suoritus on maksettava tuomioistuimen tuomiossa määrättyä ajankohtana.

Euroopan komissio on antanut tiedonannon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 260 artiklan 3 kohdan soveltamisesta. Tiedonannossa on todettu direktiivin täytäntöönpanon laiminlyöntien osalta seuraavaa:

”Komissio pitää erittäin tärkeänä, että direktiivit saatetaan oikea-aikaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tässä yhteydessä komissio on asettanut itselleen tavoitteeksi saattaa rikkomistapaukset unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi 12 kuukauden kuluessa, jos direktiivin

täytäntöönpanon laiminlyönti jatkuu. Komissio antaa suuren painoarvon täytäntöönpanotoimenpiteiden oikea-aikaiselle ilmoittamiselle. Tämän mukaisesti komissio aikoo hyödyntää täysin SEUT-sopimuksen 260 artiklan 3 kohdassa määrättyjä mahdollisuuksia tiukentaa suhtautumistaan seuraamuksiin tällaisissa tapauksissa.

Vuoden 2011 tiedonannossa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 260 artiklan 3 kohdan soveltamisesta komissio ilmoitti, että tapauksissa, joissa lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annettua direktiiviä ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, se pyytää yleensä tuomioistuinta määräämään vain uhkasakon. Komissio varasi kuitenkin oikeuden pyytää aiheellisissa tapauksissa tuomioistuinta määräämään myös kiinteämääräisen hyvityksen. Komissio ilmoitti myös, että se tarkastelisi uudelleen käytäntöään olla yleensä pyytämättä kiinteämääräisen hyvityksen määräämistä, riippuen siitä, miten jäsenvaltiot suhtautuvat ainoastaan uhkasakkojen ehdottamiseen.

Kokemuksensa perusteella komissio mukauttaa nyt niissä tapauksissa soveltamaansa käytäntöä, jotka saatetaan tuomioistuimen käsiteltäviksi SEUT-sopimuksen 260 artiklan 3 kohdan nojalla, kuten se on jo tehnyt niiden tapausten osalta, jotka saatetaan tuomioistuimen käsiteltäviksi SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan nojalla, pyytämällä järjestelmällisesti tuomioistuinta määräämään sekä kiinteämääräisen hyvityksen että uhkasakon. Määrittäessään kiinteämääräisen hyvityksen määrää komissio ottaa käytäntönsä mukaisesti huomioon sen, missä määrin direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, kun se määrittelee laiminlyönnin vakavuutta.

Kiinteämääräistä hyvitystä koskevan lähestymistavan looginen seuraus on, että tapauksissa, joissa jäsenvaltio korjaa rikkomisen saattamalla direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä oikeustoimien aikana, komissio ei enää peru kannettaan pelkästään tästä syystä. Tuomioistuin ei voi tehdä päätöstä uhkasakon langettamisesta, sillä tällainen päätös ei palvelisi enää mitään tarkoitusta. Se voi kuitenkin langettaa kiinteämääräisen hyvityksen, jolla rangaistaan rikkomisen kestosta siihen hetkeen saakka, kun tilanne korjattiin, sillä asian tällä osalla on vielä tarkoitus. Komissio pyrkii ilmoittamaan tuomioistuimelle välittömästi, kun jäsenvaltio lopettaa rikkomisen, riippumatta siitä, missä vaiheessa oikeusprosessia tämä tapahtuu. Komissio tekee näin myös silloin, kun jäsenvaltio korjaa tilanteen SEUT-sopimuksen 260 artiklan 3 kohdan mukaisen tuomion jälkeen ja velvollisuus maksaa sakkoa päättyy.”

2.2 Arviointia implementoinnin lykkäämisen riskeistä

Selkeä johtopäätös on, että lykkäämisen riskit 1.3.2024 saakka ovat hyvin suuret. On erittäin todennäköistä, että tällöin Suomelle langetettaisiin taloudellisia sanktioita. Kuten edellä mainittu tiedonanto osoittaa, komissio on ottanut tiukan linjan täytäntöönpanon viivästyksissä. Se vie niitä nopeasti eteenpäin ja esittää tuomioistuimelle, että jäsenvaltiolle langetetaan sekä kiinteämääräinen hyvitys rangaistuksena viivyttelystä että uhkasakko, joka kasvaa joka päivä siihen saakka, kunnes täytäntöönpano tehdään.

Komissio pystyy halutessaan viemään asioita eteenpäin hyvinkin nopealla aikataululla. Sellaisessa tilanteessa, jossa Suomi ei lupaisi ensi tilassa tehdä täytäntöönpanoa, se hyvin todennäköisesti tekisi niin. Käytännössä komissio voi viedä rikkomusmenettelyn hallinnollisen vaiheen, toisin sanoen virallisen huomautuksen ja perustellun lausunnon läpi 6 kuukaudessa ja nostaa sen jälkeen kanteen. Kanne voitaisiin siis nostaa jo ennen joulua. Käsittelyn keskimääräinen kesto suorissa kanteissa on nykyisin 1,5 vuotta. Tässä skenaariossa EUT voisi siis langettaa Suomelle kiinteämääräisen hyvityksen ja uhkasakon vuoden 2022 alkupuoliskolla.

Belgia laiminlöi implementoida toimenpiteistä nopeiden sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi 15.5.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/61/EU. Tuomioistuin antoi tuomionsa 8.7.2019. Belgialle

langetettiin tuolloin uhkasakko, joka oli 5000 euroa päivässä. Tuomio on luettavissa Euroopan unionin tuomioistuimen internetsivuilta:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=215902&pageIndex=0&doclang=fi&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5305915>

Edellä mainitun lisäksi kanteita on nostettu lukuisia. Esimerkiksi Suomea kohtaan on nostettu kanne energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon laiminlyönnin vuoksi (C-329/14). Komissio vaati Suomelle 19 178,25 euron suuruista sakkoa. Kanne vedettiin pois, kun Suomi toimitti komissiolle asianmukaisen täytäntöönpanolainsäädännön.

Edellä mainituista rahasummista ei voi tehdä suoria johtopäätöksiä, koska kuten edellä olevasta ilmenee, näiden määrittelyssä käytetään tapauskohtaista harkintaa. Kaavat, joita komissio käyttää uhkasakon ja kiinteämääräisen hyvityksen laskennassa ovat Euroopan unionin tuomioistuimelle rikkomusmenettelyn yhteydessä ehdottamien kiinteämääräisten hyvitysten ja uhkasakkojen laskennassa käytettävien tietojen päivittäminen -nimisessä komission tiedonannossa. Tiedonanto on luettavissa Euroopan unionin virallisesta lehdestä:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2019:309:FULL&from=FR>

JAKELU

Ministeri Ohisalo
Kansliapäällikkö Pimiä
Valtiosihteeri Parviainen
Erityisavustaja Kerman
Johdon sihteerit Söderman, Landström, Kautto
Lainsäädäntöjohtaja Laitinen